

מחלוקת בין בני הישיבה לקוב"ה על איזה דין בתורה ואומרים מי יוכיח מהו הדין הרי אפשר להביא את רוחו של פלוני שבעוה"ז שיוכיח לנו. **בְּדִין סִלְקִין לִיה תִּמּוֹן, וְאוֹכַח הֵהוּא מְלָה בֵּין קִדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא וּבֵין בְּנֵי מְתִיבְתָּא** [עא] ואז מעלים את רוחו של אותו החכם למעלה למתיבתא דרקיעא והוא מוכיח ומברר להם את ההלכה.

אור הרשב"י

בתורה אין מלאך המוות מורשה ליגע בו, בנתיים נשבה הרוח והענפים של אותו הדקל שהיה יושב רבה אצלו זוו ונעשה רעש השב רבה בר נחמני שהרעש הוא של חיילי המלך שנילו היכן הוא נמצא אמר רבה בר נחמני אם כך הוא עדיף שימות ולא ימסר בידי חיילי המלך טרם שיצאה נשמתו הספיקו לשאול אותו על הדין שבו נחלקו במתיבתא דרקיעא האם הוא טהור או טמא והשיב רבה בר נחמני "טהור, טהור", ויצאה נשמתו בטהרה.

יצאת בת קול ואמרה: אשריך רבה בר נחמני שנופך טהור, ויצאתה נשמתך בטהור. אמנם כיון שהיה רבה בר נחמני מסתתר לא היו יכולים לדעת החכמים בבית המדרש שיצאה נשמתו, לכן נפל פתקא מרקיעא בפומבדיתא: רבה בר נחמני נתבקש בישיבה של מעלה. יצאו אביו ורבא ושאר החכמים להתעסק בכבודו אך לא ידעו היכן הוא נמצא, יצאו לאגם וראו שם קבוצת ציפורים שעושים צל באיזה מקום, אמרו

[עא] וכמעשה דרבה בר נחמני המוזכר בגמרא ב"מ פו ע"א שהלשינו עליו למלכות שהוא מבטל את כל הבחורי ישיבות ואברכי הכוללים מעבודה והמלך מפסיד מכך מיסים והכלכלה נפגעת וכו' וכעין מה שמדברים היום על הבחורי ישיבות ואברכי הכוללים, וראה בעיניך כיצד בכל דור ודור עומדים עלינו לבטלנו מהתורה הקדושה והקב"ה מציילנו מידם, שלח המלך להביא את רבה בר נחמני אליו כדי להענישו ורבה בר נחמני ברח ממנו והיה יושב באגם ועוסק בתורה.

באותו הזמן היה מחלוקת בין מתיבתא דרקיעא לקוב"ה באיזה ענין בדיני ננעים הקב"ה אמר שהוא טהור ומתיבתא דרקיעא אומרים טמא, אמרו מי יוכיח אם הוא טהור או טמא הרי רבה בר נחמני בעוה"ז הוא יחיד בננעים ואהלות נביא אותו ונשאלה את פיו, שלחו שליח להביאו למעלה למתיבתא דרקיעא אך מלאך המוות לא היה יכול להתקרב אצלו הואיל והיה עוסק באותה שעה בתורה, ולא הפסיק וכאשר האדם עוסק

יש רוחות שדנים אותם ומצרפים אותם בנהינם

וְאֵית אַחֲרָיִךְ דְּסִלְקִין לִזְוֵן תַּמָּן לְדִינָא ויש רוחות אחרות העולים לשם בשביל לדון אותם, **וְדִינִין לִיָּה תַּמָּן, לְבַרְרָא לִזְוֵן, וְלְלַבְנָא לִזְוֵן** ושם דנים אותם ומצרפים ומבררים אותם על ידי יסורי גיהנם וכיו"ב.

אור הרשב"י

והשאר אף על פי שהוא אמת אין ראוי לעשות מעשה כן בדרכי התורה כמו שלא מהרו בעלי מחלוקתו של ר' אליעזר אף על פי שנתנה עליהם בת קול מן השמים שהלכה כמותו ולא נסתפק להם שהענין מאת השי"ת ואעפ"כ לא בשמים הוא ולפיכך אמרו מאן נוכח רבה בר נחמני ולא באתה אליו ההכרעה מן האמת כי לא נסתפקו בזה כמו שכתבנו אלא שהכריע ששכל האדם מחייב וכו' ומה שהיו הם מטמאים לא היה רק מקוצר שכלם בערך השכל האנושי או מהתשלם בלימוד התורה בחייהם ע"ש.

וכתב על זה בהקדמת הקצוה"ח "כל הרואה זה ישתומם ולבבו יחרד. אם בני עליה שזכו להיות מבני מתיבתא העליונים. לפני אדון האדונים. לא השלימו שכלם שכל האנושי מפני עומק המושג וקוצר המשיגים. או מהתשלול בלימוד התורה בחייהם ואם הראשונים כמלאכים ומה יעשו חלושי השכל כמונו אשר בטרדת הזמן טרודים. ובעתות הפנאי שוכן ענן העצלות עליהם. בהתרפות מן התורה ידיהם. ואפילו דבר קלה במסכת כלה. לא ידעו השיב כתורה. או לנו מעלבונה של תורה".

שמע מינה שם נמצא רבה בר נחמני והצפורים עושים צל לגופו הטהור, ספדוהו שלשה ימים ושלשה לילות נפל פתקא: כל הפורש יהא בנידוי. ספדוהו שבעה ימים, נפל פתקא: לכו לביתכם לשלום ע"כ המעשה בנמרא.

ויש להקשות כיצד יתכן שיהיו בני הישיבה נחלקים עם הקב"ה מה ההלכה והרי כל עסקנו אינו אלא ברצונו של הקב"ה ומה היתה כוונתו בתורה הקדושה בכל אשר ציוונו והשתא דאיהו אמר לן כוונתו איך יחלקו עליו.

ונראה שהוקשה כן לרבנו הננאל על כן פירש שלא היתה מחלוקת ממש בין קוב"ה לבני הישיבה אלא בין הכת היותר קרובה לשכינה לשאר הכיתות כי הכת היותר קרובה אמרה טהור ושאר הכיתות אמרו טמא.

והר"ן בדרשותיו (דרוש ז) הבין שהמחלוקת היתה בין קוב"ה לבני הישיבה וביאר וז"ל: כי אם היותם שספק טהור על דרך האמת היו אומרים טמא שאחר שהכרעת התורה נמסרה להם בחייהם ושכלם היה מחייב לממא היה מן הראוי שיהיה טמא אף על פי שהוא בהיפך האמת שכן חייב שכל האנושי

הלימוד היומיומי

לע"נ הרבנית לאה שרעבי בת לאה ע"ה

האדם לא מסתלק מן העולם בלא שידונו אותו וכשרוצה לעלות מדרגה דנים אותו שוב

**אָמַר לִיְהוָה רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי חִיִּיא, אֵי הֵכִי בְּלֹא דִינָא אֶתְפֹּטֵר
בַּר נֶשׁ וְאַסְתִּלַּק מִהֲאֵי עֲלָמָא** אם כך הוא שרק אחר שעולה

האדם למעלה אחר פטירתו דנים אותו נמצא שהוא מסתלק מהעולם בלי שידונו אותו והרי אין מיתה בלא עוון (כמבואר בגמ' שבת נה.). **וְאֵי בְּדִינָא אֶסְתִּלַּק, אֲמַאי**

אֶתְדַן זְמַנָּא אַחֲרֵינָא. ואם כבר דנו אותו ולכן נסתלק מהעולם א"כ למה צריך

לדונו פעם נוספת למעלה **אָמַר לִיְהוָה** אמר לו רבי חייא לרבי יוסי **הֵכִי**

אוּלִּיפְנָא, וְהֵכִי שְׂמַעְנָא, דְּהָא וּדְאֵי בְּדִינָא אֶסְתִּלַּק בַּר

נֶשׁ מִהֲאֵי עֲלָמָא כך למדתי וכך שמעתי שזה ודאי שהאדם לא מסתלק מהעולם

בלא שידונו אותו קודם כי אין מיתה בלא עוון, **אֲבָל עַד לֹא יִיעוֹל**

לְמַחֲצֵתְהוֹן דְּצִדִּיקָיָא, סְלָקֵי לִיְהוָה לְדִינָא, אבל כשצריך ליכנס

במחיצת הצדיקים בגן עדן קודם שנכנס צריך שוב לדון אותו אם ראוי ליכנס באותה המעלה

וְתַמֵּן אֶתְדַן בְּהֵהוּא מְתִיבְתָא דְרַקִּיעָא [עב] ודין זה הוא נידון שם

בישיבה של מעלה הנז'.

אור הרשב"י

להתקדם נידון שוב ומעשה באותו חסיד
שאחר חמש מאות שנה דנו אותו על העפר
שנכנס בנעליו.

[עב] שער הגלגולים הקדמה כב ע"ש וע"ע
לפירוש בני אהרון למהרש"א שהאריך בזה
כשהאדם עושה תשובה נכנס מיד לנ"ע אין
מוכירים לו כלום מרשעו אבל אח"כ כשרוצה

הלימוד היומי

לע"נ הרבנית לאה שרעבי בת לאה ע"ה

המלאך הממונה על הגהינם משטיין ומקטרג על האדם

וְתַמָּן קִיָּמָה הֵהוּא מְמַנָּא דְגֵיהֶנָם לְאַסְטָאָה ושם עומד מלאך
הממונה על הגיהנם להשטיין ולקטרג על האדם. **זְכָאָה אִיהוּ מֵאֵן**
דְּזִכֵּי מֵן דִּינָא אשרי מי שיוצא זכאי מזהדין ומיד נכנס לגן עדן, **וְאִי לֹאוּ** ואם
לא זכה בדין **הֵהוּא מְמַנָּא דְגֵיהֶנָם נְטִיל לִיהַ, בְּשַׁעְתָּא**
דְּמִסְרִין לִיהַ בִּידוּי, אותו הממונה של הגיהנם לוקח אותו בשעה שמוסרים
אותו בידו **וּמְקַלַּע לִיהַ מִתַּמָּן לְתַתָּא, כְּמֵאֵן דְּמְקַלַּע אֲבָנָא**
(דף קפ"ו ע"א) **בְּקִרְטִיפָא** (ס"א בקוספיתא) וקולע אותו למטה לגיהנם כמי שקולע אבן
במקלע **דְּכְתִיב** כמו שכתוב, (שמואל א כה) **וְאֵת נַפְשׁ אִיבִידִּי**
יְקַלְעֶנָה בְּתוֹךְ פֶּה הַקָּלַע וְגו'. **וְשַׁדֵּי לִיהַ לְגֵיהֶנָם, וְקַבִּיל**
עוֹנְשֵׁיהַ כְּפּוּם מַה דְּאֵתְדִין ומשליך אותו לגיהנם ומקבל את עונשו כפי מה
שדנו אותו בי"ד של מעלה.

הקב"ה הראה לזכריה הנביא את יהושע הכהן הגדול שהעלוהו לדין
תָּא תַּזִּי בא וראה (זכריה ג) **וַיִּרְאֵנִי אֶת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל**
עוֹמֵד לְפָנַי מִלְּאָךְ ה' והשטן עומד על ימינו לשטנו" הראהו הקב"ה
לזכריה הנביא את יהושע הכהן הגדול **וְגו', דְּסְלִיקוּ לִיהַ לְדִינָא, גּו'**
הֵהוּא מְתִיבְתָא דְרְקִיעָא, בְּשַׁעְתָּא דְאֵתְפֹטֵר מֵהַאי
עָלְמָא שהעלוהו לדין לתוך המתיבתא דרקיעא בשעה שנפטר מהעולם. **עוֹמֵד**
לְפָנַי מִלְּאָךְ יְהוָה, דָּא הוּא הֵהוּא נְעֵר, רִישׁ מְתִיבְתָא,